

Середнім фермерським господарствам пропонуємо вести бухгалтерський облік за спрощеним Планом рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій суб'єктів малого підприємництва і складати фінансову звітність відповідно до П(С)БО 25.

Великим фермерським господарствам бухгалтерський облік рекомендуємо вести з використанням звичайної форми обліку. Тобто, за Планом рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств та організацій та відповідно до Методичних рекомендацій з організації та ведення бухгалтерського обліку за журнально-ордерною формою на підприємствах агропромислового комплексу.

Підсумовуючи вищевикладене, слід зазначити, що при диференціації видів фермерських господарств, окрім врахування кількості працівників та обсягу виручки за рік, доречно орієнтуватися й на інші індивідуальні показники та умови розвитку господарства, зокрема динаміку розвитку аграрної галузі, потреби менеджменту в рівнях деталізації інформації та ін., що впливатиме на структуру реєстрів синтетичного і аналітичного обліку.

Література

1. Бухгалтерський облік: навч. посіб. / Р. Ф. Бруханський, О. П. Скирпан. – Тернопіль : ТНЕУ, 2014. – 444 с.
2. Бруханський, Р. Ф. Концепція стратегічного менеджменту та бухгалтерський облік: можливі варіанти взаємозв'язку / Р. Ф. Бруханський // Інноваційна економіка. – 2014. – №. 3. – С. 239-243.
3. Бруханський, Р. Ф. Облік і аналіз у системі стратегічного менеджменту аграрного підприємництва: монографія / Р. Ф. Бруханський. – Тернопіль: ТНЕУ, 2014. – 384 с.
4. Скрипник, С.В. Удосконалення методичного забезпечення облікового процесу фермерських господарств / С. В. Скрипник // Вісник соціально-економічних досліджень. – 2014. – Вип. 2 (53). – С. 264-269.

Ольга Стадник

Тернопільський національний економічний університет

ПЕРІОДИЗАЦІЯ СТАНОВЛЕННЯ ТА РОЗВИТКУ НАЦІОНАЛЬНОЇ СИСТЕМИ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ І ЗВІТНОСТІ

Систему бухгалтерського обліку можна розглядати як на мікрорівні (на рівні окремого підприємства), де основним завданням виступає визначення кінцевого результату, так і на макрорівні, тобто в порівняльному аспекті національних систем бухгалтерського обліку різних країн світу. Вивчення порівняльного аналізу діючих моделей бухгалтерського обліку дозволяє зрозуміти, як вирішуються питання бухгалтерського обліку в різних країнах, чому методи та концепції обліку різних країн відрізняються один від одного.

На думку Я. Соколова предметом бухгалтерського обліку є факти господарського життя, методом – моделювання, цілями – забезпечення збереження цінностей та виявлення результатів господарської діяльності. Якщо взяти всю історію бухгалтерського обліку, звернутися до його початку, а „начало – это не чистое ничто, а такое ничто, из которого должно произойти нечто” [5, с. 57].

В основі однієї з класифікаційних ознак, визначених Я.В. Соколовим процесу розвитку бухгалтерського обліку закладено існування національних шкіл бухгалтерського обліку, які склалися у світі (рис. 1).

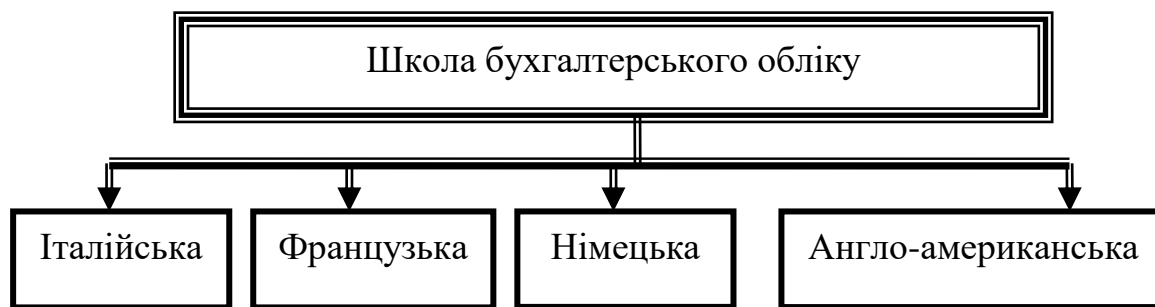

Рис. 1. Школи бухгалтерського обліку, які склалися у світі [5]

Національні школи бухгалтерського обліку внесли значний вклад в розвиток загальної теорії обліку, який вдало підсумував Я.В. Соколов:

- внесок італійської школи: формулювання основних облікових категорій (баланс, рахунки, подвійний запис, сальдо); розроблення інтерпретаційних, переважно персоналістичних схем;

- внесок французької школи: відпрацювання синтетичного та аналітичного обліку; виділення диференційованої системи форм рахівництва; інтерпретування бухгалтерського обліку як науки про управління та як частини політичної економії.

- внесок німецької школи: виникнення балансоведення; розвиток економічного аналізу; розроблення процедурних підходів до вирішення облікових завдань; створення децимальних планів рахунків; формулювання положень про калькуляцію собівартості; формулювання положень про централізацію та децентралізацію обліку; виділення достатньо ефективних прийомів трансформації облікових показників в умовах інфляції;

- внесок англо-американської школи: розроблення підходів до вивчення поведінки осіб, зайнятих в господарських процесах; здійснення поділу обліку на макро- та мікрорівні (фінансовий, управлінський облік, аудит); виділення управлінського обліку (стандарт-кост, директ-костінг); створення ефективної комп'ютерної системи обліку на базі ЕОМ [5].

Гармонізація стандартів бухгалтерського обліку та фінансової звітності почалася ще до створення Ради з міжнародних стандартів (IASB) в 1973 р. Міжнародна гармонізація бухгалтерського обліку нині є одним з найважливіших питань в сфері розробників стандартів бухгалтерського обліку, ринків цінних паперів, фондових бірж та тих, хто готує та використовує фінансову звітність.

Розвиток гармонізації міжнародних стандартів бухгалтерського обліку і фінансової звітності проходив за такими історичними етапами: зародження (1959-1977 рр.) - вихід питань регулювання бухгалтерського обліку і звітності на міждержавний рівень, в результаті чого створено Спеціальну групу при ЄС з питань бухгалтерського обліку, Об'єднану канадську міжнародну групу, Комітет з міжнародних стандартів бухгалтерського обліку, експертну групу при ООН, Міжнародну федерацію бухгалтерів; становлення облікової політики (1978-1989 рр.) - налагодження конструктивних зв'язків між вище створеними організаціями та виокремлення двох домінуючих систем бухгалтерського обліку – МСФЗ (Міжнародних стандартів фінансової звітності) та GAAP-US (Загальноприйнятих принципів бухгалтерського обліку США); розвиток методології обліку і звітності (1990 р. – і дотепер) - поступове визнання МСФЗ урядами країн ЄС, Китаю, Австралії, такими міжнародними організаціями як СОТ (Світова організація торгівлі), МВФ (Міжнародний валютний фонд), IOSCO (Міжнародна організація комісій з цінних паперів), OESD (Організація економічного співробітництва та розвитку), фондовими біржами та підписання Норволкської угоди між IASB (Рада з міжнародних стандартів

фінансової звітності) і FASB (Рада зі стандартів фінансового обліку США) стосовно конвергенції між МСФЗ та GAAP-US.

Комісія з цінних паперів та фондової біржі (SEC) – це незалежний урядовий орган з повноваженнями щодо всіх компаній, які проходять лістинг на американській фондовій біржі. Головна мета комісії – захистити інвесторів та переконатися в тому, що ринки безпечні та надійні. SEC спостерігає за фондовими біржами, брокерами, дилерами, інвестиційними радниками, спільними фондами, холдинговими компаніями та підприємствами комунального обслуговування. Їх першочергове завдання полягає в забезпеченні надійною фінансовою інформацією відповідно до законодавства акціонерів, що мають справу з підприємствами різних організаційно-правових форм [6].

Комісія зі стандартів Європейського Союзу (Директиви). Відповідальність Комісії ЄС в межах обліку зосереджена на покращенні якості, співставності та прозорості фінансової інформації, яку готують компанії. Крім того, Комісія намагається гарантувати зближення між Директивами бухгалтерського обліку ЄС та Міжнародними стандартами фінансової звітності (IAS/IFRS), в результаті чого підприємства країн-членів ЄС та ті, що проходить біржовий лістинг на європейській фондовій біржі готують з 1 січня 2005 року фінансову звітність відповідно до МСФЗ. З метою досягнення цього завдання Комісія співпрацює з Радою з міжнародних стандартів фінансової звітності (IASB), Міжнародною федерацією бухгалтерів (IFAC), Світовим банком, Організацією економічного співробітництва та розвитку (OECD) та іншими [8].

Міжнародні організації стандартів бухгалтерського обліку та фінансової звітності. IASB: Рада з міжнародних стандартів бухгалтерського обліку була відома як Комітет з міжнародних стандартів бухгалтерського обліку (IASC), сформований у 1973 р. IASB співпрацює з розробниками національних стандартів бухгалтерського обліку з метою досягнення конвергенції у всьому світі. IOSCO: Міжнародна організація комісій з цінних паперів (IOSCO) основана в 1983 р. 11 агенствами регулювання цінних паперів з Північної та Південної Америки. Кількість членів IOSCO сягає 181 та постійно зростає. IFAC: Міжнародна федерація бухгалтерів (IFAC) – глобальна організація для бухгалтерів, в яку входять 160 організацій-членів. Основна мета організації полягає в захисті громадських інтересів, заохочуючи висококваліфікаване судження бухгалтерів. Вносять свій внесок у розвиток сильних міжнародних економічних систем, просуваючи високопрофесійні стандарти бухгалтерського обліку, тим самим підтримуючи міжнародну конвергенцію цих стандартів та висловлюючись з питань громадських інтересів [7].

Розвиток стандартів бухгалтерського обліку. Розвиток стандартів бухгалтерського обліку проходив по-різному протягом останніх років в різних країнах, тому звернемо увагу на США та ЄС. США: Крах фондової біржі та подальша економічна депресія кінця 1920-х рр. та початку 1930-х рр. сприяла появі нової концепції регулювання бухгалтерського обліку в США [7]. Комісія з цінних паперів та фондової біржі сформували Закон фондової біржі, який вимагав широкого розкриття та контролю за використанням стандартів бухгалтерського обліку та фінансової звітності. Тепер ринки цінних паперів мають значний вплив на регулювання бухгалтерського обліку в США і Закон про цінні папери, і стандарти бухгалтерського обліку узгоджуються SEC. У зв'язку із зростанням ринку цінних паперів в США зростає потреба в зовнішній фінансовій інформації більше, ніж в інших країнах Англо-саксонської системи бухгалтерського обліку [9]. Незважаючи на те, що Комісія з цінних паперів та фондової біржі має юридичну владу давати розпорядження щодо стандартів бухгалтерського обліку, вона діє як наглядач та довіряє приватному сектору та FASB в розробці стандартів [10].

Європейський Союз: Європейські країни впродовж століть розробили власні окремі системи обліку. Однак, лише коли постало питання формування спільного ринку, став можливим розвиток в напрямку гармонізації концептуальних основ бухгалтерського обліку [4]. Ідея європейської гармонізації почалася з введенням 4-ї та 7-ї Директиви ЄС стосовно Закону про компанії, який диктував облікову політику підприємств країн-членів ЄС. Директиви були впроваджені в 1970-х рр., їх основний принцип полягав в тому, що жодне підприємство не повинно бути неконкурентоспроможним через законодавчі відмінності між країнами [10].

Отже, гармонізація міжнародних стандартів бухгалтерського обліку є важливим фактором просування міжнародного ринку капіталу та подолання відмінностей, що пов'язані з відмінностями в обробці даних в процесі складання фінансової звітності.

На сьогодні сформовано систему бухгалтерського обліку, яка відповідає міжнародним стандартам, враховує правові норми провадження підприємницької діяльності, методологічно й методично забезпечує збирання та накопичення інформації про фінансовогосподарську діяльність суб'єктів господарювання в Україні, чому припали умови для складання достовірної фінансової звітності, яку використовують власники підприємств [1, с. 825].

Література

1. Белова І.М. Тенденції гармонізації та стандартизації обліку до міжнародних стандартів обліку та звітності. / І.М. Белова // Глобальні та національні проблеми економіки: електронне наукове видання. Миколаїв, 2015. – Вип. 3. – С. 821-826.
2. Белова І.М. Завдання та принципи побудови обліку розрахунків з покупцями і замовниками / І.М. Белова, Т.В. Дідоренко // Сталий розвиток економіки. – 2015. – № 3 (28). – С. 217-220.
3. Лукава, І. М. Історія розвитку бухгалтерського обліку [Текст] : навч. посіб. / І. М. Лукава. – Тернопіль : ТАЙП, 2003. – 208 с.
4. Матеріали аудиторської компанії Прайсвотерхаускоперс за 2004р. [Електронний ресурс] // Режим доступу: <http://www.pwcglobal.com>.
5. Соколов Я.В. Бухгалтерский учет: от истоков до наших дней: Учебное пособие для вузов.-М.: Аудит «Юнити», 1996. - 638 с.
6. Financial Accounting standards Board [Електронний ресурс] // Режим доступу: <http://www.fasb.org/news/nr102102.shtml> 2004.
7. International Federation of accountants [Електронний ресурс] // Режим доступу: <http://www.ifac.org/about/>.
8. The EU Single Marker, 2004 [Електронний ресурс] // Режим доступу: http://europa.eu.int/comm/internal_market/accounting/index_en.htm.
9. Nobes, C.W. and Parker, R. "Comparative International Accounting. - 6th Edit. - London: Financial Times/Prentice- Hall. - 2000. [Електронний ресурс] // Режим доступу: <http://ecocomm.anu.edu.au>.
10. Radebaugh, H.L. & Gray J.S., International Accounting and Multinational Enterprisesю - 4-th edition. - John Wiley & Sons., Inc. – 1997. – 465 p.
11. Salim Uddin Md. Global Harmonization of Accounting Standards // The Cost and Management. - 2005. - May-June.- -P. 17-23.

